

STRASBOURG '91

FRANCOSKO LETO GODINE

Skromna in še tedaj praviloma odklonilna pozornost, ki jo naši mediji namenljajo domačemu filmu, ustvarja v javnosti vtis o njegovi slabi kakovosti, nezanimivosti, potratnosti in marginalni pomembnosti. Zato je odziv francoske ljubiteljske in strokovne javnosti na naš film lahko dragocen in bolj objektivni indic njegove kvalitete. O tem, da je Francija dežela z visoko razvito filmsko kulturo, priča že število filmskih festivalov v tej deželi. 160 jih je. Nedvoumno pa o filmski kultiviranosti priča tudi pozornost, ki jo njihovi mediji namenljajo filmu, tudi slovenskemu. Poglejmo dva primera:

Tretja izdaja evropskega filmskega festivala prvenca (Premiers Plans) v Angersu, Francija, konec januarja. Mesto velikosti Maribora diha s svojim festivalom. Denarne nagrade so v višini letne povprečne slovenske plače. Projekcije, tudi reprize programa študentskih filmov opoldne, so razprodane. Gimnazijci izdajajo dnevni časopis namenjen festivalu. Prisotni so ugledni gostje. Člana žirije, sta pionir češkega filma šestdesetih let, newyorški Moravec Vojtech Jasny in pred nedavnim nagrajevani Danec Gabriel Axel. Ta dva ponazarjata posebno pozornost, ki jo festival namenja malim kinematografi- jam predvsem iz vzhodnega in srednjega obrobja Evrope. Vrtijo malodane vse filme češke pomladi. Vrstijo se kolokvijii, posvetovanja in sestanki o evropskem filmu, o evropskih medijih, o evropskih filmskih šolah. Ker je festival še mlad, tudi po starosti organizatorjev, se le-ti pritožujejo nad premajhno prisotnostjo pariškega tiska. Pa kljub temu ni slabo. Vsakodnevne tiskovne konference z avtorji so dobro obiskane in žive. Prestižni »tretji program« francoskega radia »France culture« na primer organizira okroglo mizo o pomenu filmskih šol za evropski film. Še posebej jih zanimajo naše izkušnje.

V tekmovalni program petindvajsetih šolskih filmov je izmed dvestopetdesetih izbran tudi **Janez Pavaroti — pojoča žaba** študenta drugega letnika AGRFT Vinčija Vogue-Anžlovarja. Njegov »Janez« je naletel na več kot dober odziv pri občinstvu. Več kritikov pa govori o »presenečenju« v zvezi z Anžlovarjevimi filmom. Drugi primer: Mednarodni filmski festival v Strasbourg pod okriljem Evropskega inštituta za človekove pravice konec marca letos. Ta je že devetnajsti. Spet razprodane predstave v dveh dvoranah, eni festivalski in drugi v kinematografu v centru mesta, sicer velikosti Ljubljane. Tudi tukaj visoke denarne nagrade. Nastopi gostov v Alzaških mestecih od Wissembourga na severu do Münstra na jugu. Vsakodnevno pisanje v lokalnem pa tudi v vsefrancoskem časopisju. Dnevno večurno oddajanje radia v živo s festivala. Oddaja, tudi v živo, FR3 o stanju alzaških

kinodvoran, o distribuciji, filmskem programu... Posebni gost festivala je letos »eden iz Slovenije« kot najavljaljo Karpa Godino. Festival organizira »Retrospektivo Godina« in v programu so vsi njegovi celovečerci in pet kratkih filmov. (Godina je letos že drugič v Franciji. Januarja so imeli na festivalu v Chamberyju in v kinoteki v Grenoblu šest projekcij **Umetnega raja**.) V Strasbourg relativno nepoznavanje Slovenije, Ljubljane in Godine v mednarodnem prostoru domiselno izkoristijo za promocijo. »Karlo qui? Godina de Ljubljana. Pardon?« teče dialog v festivalskem katalogu, s podtonom: res je vse to neznano, a prepričajte se sami, da po krivici. Zato so Godino predstavili z intervjujem v posebni številki revije filmskega kluba »Ecran Lumière«. Po intervju v Ljubljano so že pred festivalom poslali svojega sodelavca. Karpo je tisti, ki mora obiskati malodane vsa alzaška mesteca, dva filmska kluba, študente na univerzi in več gimnazij. O njem govorijo na vsefrancoskem radiu (tudi kot o človeku z močjo gozdarja in železnim zdravjem). Sam odgovarja dobro uro v živo na enem strasbourških radiev. »France culture« posname z njim enouren pogovor. Godina večkrat dvigne obrvi nad vprašanji. Obzaluje, da mu podobnih nikoli ne postavljajo v Ljubljani.

Gospod Antoine Spire, ki dela intervju za France Culture, večkrat poudari, da dobro pozna Ljubljano, Slovenijo in Evgena Bavčarja. Njegove interpretacijske opazke o **Umetnem raju** morda zato delujejo tako lucidno. (Dobro uro namenja France Culture, že drugič letos, pogovoru s podpisanim o kulturi v Ljubljani in v Sloveniji.) Med ducatom člankov, ki priporočajo retrospektivo Godinovih filmov, je velik intervju z njim v

»Karlo Godina, najmočnejši cineast Balkana? Človek po podobi svojega filma: inteligenten, velikodušen, poetičen in slikovit. Slovenski burkež. Ne zamudite zadnjih projekcij »Splava meduze« in »Rdečega boogija«! V Strasbourg Godina živi ponoči. Z ušesom, prilepljenim na radiu, poslušaj »Radio Ljubljana« in zadnje novice iz države, ki se ne neha »balkanizirati«.

(Podnaslov intervjuja s Karpom Godino v Dernieres Nouvelles d'Alsace, 21. marca 1991)

Ko nam Robert Bresson pravi: »film je ogromen«, ga moramo prijeti za besedo.

Moramo se oddaljiti od avtocest in stopiti na bližnjice; kot pove že njihovo ime, včasih doljujejo, da hitreje dospemo na cilj, kar pomeni, da odkrijemo več ...

O ja, Ranko ima prav, ko trdi, da je Godino nemogoče klasificirati ... ker je nenavaden. Ni »velik jugoslovanski režiser«, tudi »mladi avtor, ki ga je treba na vsak način odkriti« ni, prav tako ni »dobro znan dokumentarist ...«

Kdo je?

Godina je Godina; to ni formula. Njegova pot je atipična. Čarovnik slike, ki se povzdiguje na dveh ključnih področjih kinematografa: s snemanjem in v montaži. Ustvaril je malo dolgotrajnih igranih filmov — kar običajno omogoči priznanje — vendar je vsak med njimi le

redke biser, po meri njegove zahtevnosti. Skrb in pomoč, ki nam jo je nudil pri organizaciji te retrospektive, v teh težkih pogojih razpada Jugoslavije, priča o tem. Leta 1984 smo izbrali »Rdeči boogie« v tekmovalni program: Dve leti pozneje sem, zahvaljujoč Ranku, odkril enega njegovih kratkih filmov »Zdravi ljudje za razvedrilo« na ogromnem platnu, razpetem vsako poletje v Puljski areni; lansko leto pa še »Umetni raj«.

Mislím, da vem, da ta film ne bo doživel distribucije v Franciji, če seveda ne bo srečal drugega filmskega obsedenca. Film onstran pravil in onstran komerciale, vendar tako svetel in dobrodušen.

Pojdite pogledat!

Daniel Coche
Predstavitelj retrospektive avtorja v glavnem festivalskem katalogu.

Alzaškem dnevniku DNA (izhaja v francoščini in nemščini). Naslovi so zgovorni: »Karlo Godina, burkež iz Slovenije«, »Fassbinder, Godina in drugi ...« Trušča okrog Godine je v mestu toliko, da naju najde tudi novodošli jugoslovanski generalni konzul v Strasbourg, Andrej Novak. Tristo gimnazijcev v mestecu Saverre očitno navdušeno ploska **Rdečem Boogiju**. Pogovor v kinodvorani traja štirideset minut. Gimnazijci v Wissembourgu so, kot pravijo, »ganjeni« nad **Umetnim rajem**. Pogovor po projekciji teče o »nežni« fotografiji, o stilu igre, o Sloveniji, Slovincih in o jugoslovanskih razmerah ... Člani filmskega kluba v vasi Erstein, so si zgradili malo, a razkošno kinodvorano, kjer si vsak ponedeljek (ko so vse gostilne zaprte), privoščijo dober film. V pogovoru po **Umetnim raju** začinjajo vleči paralele, očitno občutljive, med Alzacijo in Slovenijo. Vprašajo seveda tudi, kako je bil **Umetni raj** sprejet doma, v Sloveniji. ... Ta film je v tednu dni v Alzaciji videlo gotovo več ljudi kot v Sloveniji nasploh.

Moralni nauk? Slovenski filmarji, romajte v Francijo! Z malo sistematične predpriprave bi se dalo na poti od festivala do festivala, tako materialno kot duhovno, bolje živeti kot tukaj!

Festival du Film
INTERNATIONAL DES DEBUTS DE L'EUROPE
STRASBOURG

PRÉSENTENT
KARPO GODINA

CINEASTE SLOVENE

Retrospective de son oeuvre
Du 14 au 24 mars 1991

IGOR KORŠIČ